

חינוך לחיים

פרשת בא

"ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים"

מסופר על ר' שלמה היימן ר"י תורה ודעת שגם ביום של סופת שלגים קשה, שהשלג נערם לגובה שמונים ס"מ, הטמפרטורה בחוץ צנחה למינוס עשרים, הרחובות היו ריקים מאדם ובכל זאת הגיע למסור את שיעורו בישיבה, שבה נכחו רק 3 תלמידים, כי שאר התלמידים היו תקועים בחדרם מבלי יכולת להגיע, אך ר' שלמה בדיוק באותו זמן כמידי שבוע נתן את השיעור כהרגלו ולא סתם שיעור אלא מתוך "קולות וברקים" כאילו עומדים בפניו מאות תלמידים. הוא זעק בקולות וברקים את חידושי התורה שלו, פניו האירו כלפידים בוערים, ורידי מצחו האדימו, מידי פעם דפק בחוזקה על הסטנדר, כשכל כולו אש להבה.

בסוף השיעור נגשו בסוף השיעור נגשו התלמידים ושאלו מילא על המסירות נפש לתת השיעור אנו מבינים אך מדוע לא אמר הרב את השיעור בשקט ומדוע הטרח הרב להרים את קולו???

הרצין רה"י וענה להם "אתם חושבים שאני מוסר את השיעור עבורכם בלבד?? טועים אתם!! אני מוסר את לפיד התורה אליכם, אל ילדכם, אל נכדיכם ואל צאצאי צאצאיכם. ומכיוון שהם לא כאן כעת... אם לא אצעק אי ישמעו???"

כל מורה בכיתה לא צריך לראות רק את התלמיד היושב מולו אלא את כל הפוטנציאל העתידי שלו, את הבנים ונכדים, התלמידים ותלמידי התלמידים שלו, לראות בעיני רוחו דורות רבים של לומדי התורה התלויים בתלמיד העומד מולו. תמיד עלינו לדאוג להמשיך ולהוסיף חוליות קדושות לשרשרת הדורות, שרשרת שהחזיקה בתקופות גלות אפלות וקשות, למרות איומים לפגוע בה, היא ממשיכה לזהור בקדושתה, וחובה עלינו להעביר את לפיד האמונה, בעמידה איתנה מול קשיי התקופה.

כך מסביר הבעש"ט את הפס' שלנו "למען תספר באזני בנך וכן בנך" ושואל מדוע חוב זה מוטל גם על הסבא? עונה הבעש"ט שזה סוד האחריות בחינוך הילדים!!! התורה רומזת לנו שהעברת הלפיד מאב לבן תלויה במידת האחריות של הסב, כאשר האב רואה בבנו את בבואתו של נכדו ובבואה של נינו, או אז החינוך יראה אחרת לגמרי, כי אם המסר היהודי יעבור נכון, באמת, בעוצמה, בחום ואהבה, ההצלחה לא תהיה רק בבנו אלא גם עם נכדו וכן הלאה וכן הלאה.

כך הסביר ה'פני מנחם' את הנאמר בתפילה וים סוף להם בקעת וזדים טבעת' מדוע הקב"ה קרע לנו את הים? בשביל 'זזדים' (מלשון סבא באידיש) טבעת (מלשון טבעת) כדי שהסבים ידעו לחבר בטבעת את דור ההמשך לדור העברי!!!

הורים ומורים יקרים!! הילד היהודי הוא פיקדון שזיכה אותנו הקב"ה, הוא פונטציאל היחידי להעברת המסורת, ערכי התורה והשושלת לדור ההמשך ולכן הגישה אל אוזנו, אל ליבו ואל נשמתו של הילד צריכה להיות בפרספקטיבה של דורות!!! לא רק הוא עומד מולינו אלא גם כל הדורות הבאים אחריו!!

מסר זה חשוב גם לילד עצמו, כאשר הוא מגיע אל גיל הבגרות, על ההורים להבהיר לנער שעליו לדעת ולהפנים שבהחלטותיו הוא חורץ גם את גורל ילדיו ונכדיו לדורי דורות. יאמר האב לבנו – הבט אל עברך המפואר, אלפי שנים לפיד האש של מסורת התורה עבר מאב לבן עד אליך במסירות נפש בל תתואר, אבותיך הקריבו את חלבם ודמם כדי שהלפיד יעבור הלאה. אנא ממך, כאשר הנך עומד בפרשת דרכים, עליך לקחת בחשבון גם את דור העתיד, רק כך תהיה אתה חלק מהעברת לפיד האש הנצחי ללא כל סטייה או שיבוש.

רעיון זה נעוץ בפס' שמשה רבינו עונה לפרעה במשא ומתן המתיש שפרעה הסכים רק ליציאת הגברים בלבד, אך משה מסרב ודורש "בנערינו ובזקננו נלך בבנינו ובבנותינו נלך כי חג לה' לנו" מבאר ה"שמח משה" שכאשר הנערים ממשיכים ללכת בדרכי האבות זהו "חג לה' לנו" שהרי יש המשך למסורת האבות העוברת מדור לדור.

וכמו שהיה אומר הרב מפוניבז' זצ"ל 'ילד ללא הורים נקרא יתום, עם שאין לו הורים הממשיכים את מסורת אבותם נקרא עם יתום. אשרינו שזכינו להעביר את המורשת מזקנינו לנערינו'

יהי רצון שנזכה כולנו להעביר את המסורת, להמשיך את השושלת!!!

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com

חינוך לחיים

פרשת בא

בסוף הפרשה נאמרה מצוות תפילין 'יהיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך'

מביא הרב'ה מטולנא מירושלמי מסכת סוטה 'אי זהו חסיד שוטה, ראה תינוק מבעבע בנהר, אמר לכשאחלוץ תפילי אצילנו, עם כשהוא חולץ תפיליו הוציא זה את נפשו' ההסבר שם שהחסיד השוטה הזה חושש שאם ירד להציל את התינוק עם התפילין ימחקו השמות הכתובים בפרשיות התפילין ועל כן לא ירד מיד להציל את התינוק אלא קודם חולץ את תפיליו. אך לכאורה א"כ זה לא חסיד שוטה אלא שוטה ממש כי מחיקת השמות הקדושים זה לא עניין של חסידות אלא לאו מפורש בתורה 'לא תעשון כן לה' אלוקיכם' ודרשו חז"ל שהוא אזהרה למוחק השם, ומדוע נקרא רק חסיד שוטה?

אלא מדייק הרב'ה מטולנא מהלשון 'אמר לכשאחלוץ תפילי וכו' שאם החסיד היה מזדרז היה יכול להספיק גם לחלוץ את תפיליו וגם לרוץ להציל את התינוק ורק מחמת שהתמהמה בעסק חליצת התפילין גרם לכך שאותו תינוק הוציא את נשמתו. ואם כך מסביר במתק לשונו שכונת הירושלמי שאותו מניח תפילין הוא חסיד המתחסד עם קונו, שכל היום כולו הוא עטור בתפילין, ולא זז מהן לרוב חביבותן גביו, כיוון שיודע הוא עד היכן מגיעה קדושת התפילין ועל כן קשה עליו הפרידה מן התפילין, ובכל יום הוא חולץ את התפילין במשך שעה ארוכה... כשהוא מחבק ומנשקן וזו באמת מידת חסידות, אולם זה יתגלה כחסידות של שטות, לפי שברגע שהוא רואה תינוק במים, עליו לעזוב מיד את ענייני החסידות ולרוץ להצילו ואם לא עשה כך הרי זה משום שבתוך תוכו הוא חרד על השפע הקודש שיפסיד מחליצת התפילין שלא בזמן יותר מהחרדה על נפש הילד היהודי ולזאת באמת יקרא חסיד שוטה.

כמובן שכל זה דוגמה ומשל שלפעמים אדם משביח את תורתו על חשבון חינוך בניו ובנותיו ולא עושה את החשבון הנכון בסדר ההעדיפויות, כי אדם שכל היום עסוק בתורתו ומהלך בבית אלוקים ברגש... ואין לו שעה אחת שמתפנה בה עבור בניו ובני ביתו להתרצות עמהן, וכל זה ברגש של קודש שהוא חרד על ענייני הרחניים, הרי הוא כחסיד השוטה שאינו חרד על התינוק שמבעבע בנהר, כי כיום בדורנו הבנים והבנות משולים לתינוק ההולך לטבוע והם צריכים שמירה יתירה, והם צריכים את ההורים שיעמדו על ידם ויסייעו להם בכל שיצטרכו.

וכל אב ואם צריך להיות חרדים על חינוך ביניהם ואין לו להתמהמה ולו לרגע אחד כשמתעורר איזה ספק ספיקא קל שבקלים לגבי איזה עניין היכול להשפיע על חינוך בניו. ועליו מוטלת החובה לעזוב מיד את כל ענייני הרחניים והגשמיים אע"פ שהם גבוהים וחשובים ולרוץ להציל את ילדיו מספק ספיקא של נפילה וכמו שתפילין העומדים בקצה השולחן ומטין ליפול שכולם ירצו להצילן, כך צריך לרוץ שחושש על ילדיו שמטין ליפול בעניין חינוכי.

וכך אומר התפארת שלמה על הפס' 'זירד משה מן ההר אל העם' ואמר רש"י שמשה לא היה פונה לעסקיו, ושואל וכי איזה עסקים יש למשה? אלא הכוונה שמשה בירידתו מן ההר לא פנה לעסוק בינו לבין עצמו בהשגות המופלאות שהשיג בהיותו בהר סיני, אלא ירד מדרגתו והלך וישב עם 'העם' עם אותם אנשים פשוטים שהם בדרגת 'עם'

ואם היינו מראים את אותה חביבות שאנו מראים לתפילין, כשאנו מוציאים אותן בכל יום ומנשקין אותן, וכך נעשה לילדינו בעת שאנו מוציאים אותם לילך לבית תלמודם, ובשעה שאנו מחזירים אותם למיטתם לשינת לילה, היינו יכולים לחסוך הרבה עוגמת נפש והרבה נפילות. אבל כשאין נוהגים כך ומזניחים את חינוך הבנים אפילו לטובת ענייני קודש, אזי מה יעשה הבן ולא יחטא.

ולכן דווקא עתה כשקרובים לראש השנה לאילנות נעשה חשבון הנפש איך להביא את בנינו שיהיו 'כנטיעים' מגדולים בנעוריהם' להשגיח על השרף העולה בקרבם שיהיה לבו לשמים נשים על לביו ונשקיע את כל כוחנו בחינוך הילדים.

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com